

Gagnefs kommun

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Särskolan Skeppet i Gagnefs kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gagnefs kommun att senast den **30 mars 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Gagnefs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgrs 2011, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. I detta ingår att rektorn ska se till att det för skolpersonalen finns kända rutiner för att:
 - o anmäla elever i behov av särskilt stöd till rektorn och
 - o säkerställa att elevers behov av särskilt stöd utreds i samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.
- Rektorn ska se till att det utarbetas åtgärdsprogram för elever som får särskilt stöd.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Gagnefs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att det vid Särskolan Skeppet varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla

en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Gagnefs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att alla elevhälsans kompetenser deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
- Rektorn ska se till att alla elevers behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses. I detta ingår att:
 - o grundskolan arbetar med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt,
 - o rektorn tydliggör hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem. Detta innefattar även att rektorn ser till att det finns rutiner för studie- och yrkesvägledningen på grundskolan samt att
 - o rektorn ser till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och interagerat i utbildningen under studietiden.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Särskolan Skeppets arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i det målinriktade arbetet mot kränkande behandling vid grundskolan eftersom tillsynen visar att skolans plan mot kränkande behandling varken innehåller några identifierade åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, eller redovisar hur planerade åtgärder från föregående år har genomförts. Skolinspektionen bedömer även att elevhälsan inte är organiserad så att samtliga kompetenser arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål samt att det finns brister i den studie- och yrkesvägledande verksamheten.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömer att det finns brister i Särskolan Skeppets arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram. Detta eftersom tillsynen visar att personalen inte anmäler elever i behov av särskilt stöd till rektorn och att särskilt stöd i form av anpassad studiegång ges till elever utan att samråd har skett med elevhälsan. Vidare visar tillsynen att elever som har beslut om anpassad studiegång inte har utarbetade åtgärdsprogram. Bristerna riskerar att leda till att elever på skolan inte får det särskilda stöd som de behöver.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Vidare får enligt skollagen ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till om det finns särskilda skäl. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40, s 39) anges att det alltid är nödvändigt att involvera elevhälsan i arbetet med anpassad studiegång för en elev.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i Särskolan Skeppets arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Av Skolinspektionens intervju med lärare och elevhälsa framgår att det på grundsärskolan finns två elever som har särskilt stöd i form av anpassad studiegång för kortare skoldag. Detta framgår även av inkommen dokumentation från Gagnefs kommun inför tillsynen. Lärarna uppger vid intervju att elevhälsan inte har varit involverad i arbetet med anpassad studiegång för dessa elever utan lärarna själva gjorde den utredning som krävdes. Lärarna säger att det är otydligt när elevärenden ska lyftas till elevhälsan och att detta är ett utvecklingsområde på skolan. Rektorn medger vid intervju att det inte alltid görs någon anmälan till rektorn

då elever har svårt att nå mål och extra anpassningar inte räcker. Vidare säger rektorn att skolan ska se över hur grundsärskolans elevhälsoteam arbetar så att det blir tydligt vilka uppgifter som åligger elevhälsans olika kompetenser. Rektorn berättar att det numera finns en dokumenterad gång för elevärenden rörande extra anpassningar och särskilt stöd och att ärendegången ska kommuniceras ut i arbetslagen.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i Särskolan Skeppets arbete med att utarbeta åtgärdsprogram. Lärarna beskriver under intervju att för eleverna med anpassad studiegång så har rektorn fattat beslut om anpassad studiegång. Lärarna uppger dock att rektorn aldrig har fattat något beslut om att utarbeta åtgärdsprogram för dessa elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Särskolan Skeppet inte uppfyller författningarnas krav, föreläggs Gagnefs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Särskolan Skeppets målinriktade arbete mot kränkande behandling. Detta eftersom tillsynen visar att skolans plan mot kränkande behandling varken innehåller några identifierade åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, eller redovisar hur planerade åtgärder från föregående år har genomförts. Härigenom kan huvudmannen inte fullt ut säkerställa att det bedrivs ett målinriktat arbete mot kränkande behandling på skolan.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anges att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling. I detta arbete ingår att varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i Särskolan Skeppets målinriktade arbete mot kränkande behandling. Skolinspektionen har tagit del av skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling för läsåren 2016/17 och 2017/18. Av planerna framgår att skolan genomför kartläggningar genom bland annat samtal med eleverna, trygghetsvandringar och elevenkäter. Vad dessa kartläggningar har visat framgår inte planerna. Inte heller framgår det några konkreta åtgärder utifrån gjorda kartläggningar. Planerna innehåller en beskrivning av ett generellt förebyggande och främjande arbete på skolan som exempelvis att skolan ska arbeta med ett värdegrundsmaterial under läsåret, att skolkurator finns tillgänglig och att en dramapedagog arbetar med eleverna kring temat "Att vara en bra kompis". Vid intervju med elevhälsan framkommer att det pågår ett arbete mot kränkande behandling i skolans värdegrundsgrupp men att det saknas dokumentation på skolan över åtgärder som vidtagits och ska vidtas efter gjorda enkäter och kartläggningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Särskolan Skeppet inte uppfyller författningarnas krav, föreläggs Gagnefs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Alla elevhälsans kompetenser deltar inte i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet

Skolinspektionens bedömning är att elevhälsan vid Särskolan Skeppet inte är organiserad så att samtliga kompetenser arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsoarbetet förutsätter en samverkan mellan elevhälsans olika kompetenser, men tillsynen visar att kompetenserna inte arbetar tillsammans med generellt inriktade insatser i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundsärskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förbyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen betonas att det ska finnas en samlad elevhälsa och det framgår att elevhälsoarbetet förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal, samt med övriga personalgrupper på skolan. Det anges även att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund (prop. 2009/10:165 s. 276).

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. I intervju uppger elevhälsans representanter att elevhälsoteamet träffas varannan vecka på skolan. Vid dessa möten närvarar alltid skolsköterska och kurator. Specialpedagogen är med på mötena när individuella ärenden för grundsärskolan behandlas. Psykologen deltar i mötena en gång i månaden. I intervjun framkommer att flera av representanterna handleder grundsärskolans personal och de beskriver även förbyggande och hälsofrämjande arbeten som görs för enskilda elever. Elevhälsans representanter säger att grundsärskolan diskuteras vid elevhälsoteamets möten först när det finns anmälda elevärenden. Representanterna säger att det inte görs mycket på elevgruppnivå för grundsärskolan och att de på mötena inte diskuterar något förebyggande och hälsofrämjande arbete. Rektorn säger vid intervju att det samlade elevhälsoteamet har begränsat med tid och därför fokuserar det på individuella elevärenden. Rektorn medger att elevhälsoteamet inte har tillräckligt med tid för att även arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Samtliga elever erbjuds inte studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i den studie- och yrkesvägledande verksamheten på Särskolan Skeppet. Detta eftersom tillsynen visar att inte samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses. På skolan saknas ett systematiskt arbete kring studie- och yrkesvägledning. Visserligen erbjuds samtliga elever i årskurserna 7 till 9 studie- och yrkesvägledning, men övriga elevers behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses inte i tillräcklig

utsträckning. Bristerna i arbetet med studie- och yrkesvägledning innebär att eleverna inte aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra självständiga och väl underbyggda val om framtida studier och arbete.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Enligt läroplanen för grundsärskolan ska också studie- och yrkesvägledaren eller personal med motsvarande uppgifter informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 113:180, s 13-19) anges bland annat att skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt. På så vis kan eleverna utveckla de insikter, kunskaper och förmågor som behövs för att ta ställning till och fatta beslut om sin framtid. Rektorn bör se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning. Rektorn bör vidare tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem. Vidare bör rektorn se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och interagerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt se till att eleverna utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

Av Skolinspektionens intervjuer med studie- och yrkesvägledare (SYV), lärare och rektor framgår att Särskolan Skeppet saknar ett systematiskt arbete kring studie- och yrkesvägledning för elever i årskurserna 1 till 6. I intervju med grundsärskolans SYV framkommer att denne tillsammans med övrig personal arbetar aktivt med elever i årskurs 9 gällande bland annat gymnasieval, "PRAO" och studiebesök på gymnasier och arbetsplatser. SYV beskriver även under intervjun ett pågående arbete för att ge information kring yrken och gymnasieval till elever i årskurserna 7 till 8 och tillägger att det finns tankar att även arbeta mot eleverna i årskurserna 5 till 6 men att SYV inte hinner med de yngre eleverna detta år. SYV berättar vidare att inför detta läsår har han varit i kontakt med arbetslagsledaren i grundsärskolan och planen är att SYV ska vara behjälplig i den studie- och yrkesorienterande verksamhet som lärarna gör i undervisningen. SYV har fått i uppdrag av rektor att ta fram en planering för läsåret. Vid intervju med lärare framkommer att de har kontakt med SYV och att denne ska gå in i grupperna och arbeta med eleverna i årskurserna 7 till 9. De uppger att de inte har kontakt med SYV gällande elever i de lägre årskurserna. Rektorn bekräftar vid intervju att SYV arbetar med äldre elever inför gymnasieval samt att SYV håller på att ta fram

en plan för den studie- och yrkesorienterande verksamheten under läsåret för grundskolornas alla årskurser.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Särskolan Skeppet inte uppfyller författningarnas krav, föreläggs Gagnefs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Gagnefs kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Gagnefs kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Gagnefs kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Malin Norell
Beslutsfattare

Ann-Katrin Karlsson
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Särskolan Skeppet

Fakta om Särskolan Skeppet

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Gagnefs kommun under hösten 2017. Särskolan Skeppet besöktes av Skolinspektionen den 22 augusti 2017.

Grundsärskolan Särskolan Skeppet är en kommunal grundsärskola belägen i Gagnefs kommun. Skolan erbjuder undervisning i årskurs 1-9 och har för närvarande 10 elever. Grundsärskolan är placerad i Mockfjärds grundskola och skolorna leds av samma rektor.

Måluppfyllelse

Det finns ingen nationell statistik över grundsärskolans kunskapsresultat i Skolverkets databas (SIRIS).